

Jonas Carisius
Kong C4^{ti} Reyse-Tour
til
Norge og Wardøehuus
i Findmarcken

Det er ikke kjent hvor originalen til Carisius' dagbok fra denne reisen har tatt veien. Derimot er det bevart en rekke avskrifter. Til grunn for følgende transkripsjon av dagboken er valgt en av de to håndskriftene som finnes i Det Kongelige Bibliotek i København, katalogisert som Uldall 364,4^o.

Valget av nettopp denne skyldes at den synes å ligge nærmere opp til originalen enn de fleste andre kjente avskrifter. Selv om skriften tyder på at den er rundt 100 år yngre enn originalen har avskriveren forsøkt å beholde den originale ortografien som var tidstypisk frem til tidlig 1600-tall. Det samme gjelder setningsbygning, ord og uttrykk. I andre avskrifter er språket mer eller mindre modernisert, og en god del ord oversatt. Dessuten er dette en av de avskrifter som er illustrert med de samme skisser som går igjen og som derfor synes å måtte være hentet fra originalen

Dette håndskriftet er uten tittel. Den som her er benyttet er hentet fra den andre avskriften i Uldall 364°.

Håndskriftet er transkribert slik det foreligger med alle sine ortografiske inkonsekvenser og skrivefeil. Stor bokstav først i substantiver, egennavn og etter punktum, er imidlertid gjennomført konsekvent. Forøvrig er endringene kun kosmetisk.

Mangler, skrivefeil og andre vesentlige avvik i forhold til andre avskrifter er angitt som fotnoter.

Per Einar Sparboe

THEND 17 APRILIS ANNO 1599 IMELLOM 7 OCH 8 BEFALEDE Kongl: May^{tt} ad huem war thed ansagdt at were paa Hans Naadis Schiff Victor, di da schulde dennem der indstille, huilked effter ad sched war, vdlagde wi fra Holmen udj Kiøbenhafn, och efter ad Weyredt war os imod, bleff Schibet warpedt till imod Wartow, huor wi siden fick en liden Sudsudost, som wy løff den Dag med till under Huen och før weyredt sig lagde oc bleff slett stille, sette wi for Anker till imod anden Dagen, som war

Thend 18 Aprily. Tilig wed 6 Slet bleste en liden Sudost, huormed wi løb for Kronborg og sette der. Dog war det saa stor toge ad wi ner hafde giort Schade paa nogen fremedt Schiff, huilke wi med nød undseglede, thi alle Seglen ware oppestilled. Huorfor wi strax wdj Ils sette, før wi løff wider iblandt Schibene.

Strax blev 9 Støcker løst schiødt och alle Muscheterne, huor paa blef suaridt aff Slottidt med lige mange Schud. Dernæst drog Hans Kongl: May^{tt} med en Esping till slotted, och kom ud imod 12 slet. Da gjorde wi strax Segel, thj det war opklaridt. Schede samme tid stor Schyden baade paa Schibet och Slottidt, till wy thed war forby seglid, och bleste en Sudost med fuld Seyll, huilken sig imod midnatt forendrit till Østen. Siden mod Morgen en till Ostnordost, och den tid Klocken war wed 8 war wi omkring Marstrand och Blaakuld.

Thend 19 Aprilis lod Kongl: Mayt: holde predicken wed 9 slett, och blef dend Text forhandlidt wed M. Peder¹ af dend 107 Psalme, som begynder². Da schede en merkelig andechtigh Prediken, huor vdi i synderlighed forklaredes thill huad Ende mand Søe Handel schulde bruge, Gud till Ære och sin Næste icke til Schade, icke heller vdaf offuerdaadig Forsett och Dristighed thend begynde, thj sligt war wlyckeligt. Sidst huorledes mand sig udi Nød oc Fare skulde forholde, och paakalde hannem effter Davids raad. Psalm³.

Denne dag war Winden mest till Nordost, dog liedet, og løb wi Norge nær paa 1½ wg søis lige ud for Marstrand, och der lidt omkring laa mange smaa Skuder for Ancker, og fished paa 30 och 24 faffne, gik samme Dag Fischen well till.

Kongl: Mayt: fordref tiden udj disse toe Dage med Musica. Herremennene med Daabell.

Denne Dag lod Hans Mayt: kalde alle Folcked till sammen, och gjorde selfff Formaning til dennem at de skulde holde sig troelig og oprigtig udj ald forfallende Wade och Trængsel.

Effter middag wed 4 Slet bleff det stille och saa klart at wi kunde paa en tid see baade Norgis Land och Schawe-Kircke, war till huer land wed 5 Vgsøis.

Imod natten fick wi en god Nordost med huilken wy kom en stor wey, ad wy om Morgen en som war

Dend 20 April: komme tilig under Tremesøe, og siden en Time effter Middag med samme Bør langet wi ind udi Flekerne⁴, hvor wi fandt Flaaden, Kongl: Ma: 7 Schiff. Her war wi nær løben⁵ Galionen af Raphael thj wi sette fornær, och de kunde icke gifue lenger Bod⁶, for Josaphat som laae bag dennem. Her blev meeget schudt paa alle Schibene, og blef fersk Wand indtaget som findes hart ved Hafnen oppe paa Klippen.

[Skisse av Flekkerøy havn med 8 skip]

¹ Andre avskrifter har Mag. Anders.

² De to siste ordene er sløyfet i de fleste avskrifter, sikkert fordi sitatet fra salme 107 har manglet i originalen.

³ Også dette ordet mangler – som overflødig – i de fleste avskrifter.

⁴ Feilskrift for Fleckerøe.

⁵ ”paa” mangler.

⁶ Vel feilskrift for ”Bord”.

Fraa Helsingør till denne Hafn er 44 Vgsøis och er saa gestalt som fortedned staaer, er temmelig stor ad der kand ligge udi nogen hundre Schiff. Flaaden laa som disse bogstaffr udviiser:¹

a Josaphat	e Victor
b Gideon	f Duen
c S Michel	g Popegøyen
d Raphael	h Raabuchen

Her lod Hans Mayt: sette sig udi Land till nogen Fiske Boder, och bekom der Øysterlinge.

Thend 21 Aprilis blev wi udj Haffnen for thed war stille. Siden kom en Sudvest med huillken wi kunde icke udkomme. Disligeste laae wi stille

thend 22 Aprilis som war om Søndagen, och blef Kongl: Mayt: her giort till øffuerst General Capitain over Schibene, og blev dend Straff befald, hannem icke hereffter paa Reysen at nefne andet end Capitain. Her blev ogsaa Victor Admiral.

Efftermiddag dend 22 Apr: løb wy synden af denne Havn med Westnordwest og der wi ware udi Søen schøds werrit till Westen og bleste en stoer Storm. Wor Kaais schulde werre paa Westnordwest, derfor maatte wi gaae af och till udj Søen, til om natten imod 2 slet schøds Winden till Sudwest, huilken wi hafde bedre Hielp aff, saa wi om Morgenens ware lige imod Mandal, och effterdj at udj denne Nat Gedeon war komen fra Floden førde wi saa gott som ingen segel

Dend 23 Aprilis, paa det hand skulle os oplange, men fik hannem denne Dag icke at see.

Thend 24 Aprilis kort for Dag reiste et stort Synden weir huormed wi gjorde Segel og komme Nos² forby, som liger 12 wger søis fraa Mandall, wed 9 Formiddag, och naade siden strax Ingeren³ som er et laft Land och Hoffmesteren haffuer udj Forleening. Imellem denne och Nos ligger Adersfiord⁴. Der Klocken kunde were ved 3 Efftermiddag løb wi Haffnen forbie som mand segler op till Bergen. Her laae mange store høye Klipper, udj Synderlig en som kaldes Bukken og strecker sig ind udj Fioren, som løfuer op till Bergen.

Imod aftenen fick wi Gedeon udi Sichte igien, som war wel en wge søis for os.

Denne Nat haffde wi /:Gud vere lofuit:/ schön bør men kunde icke føre wores Segel, meere end Blinden; Thj Victor war saa wel besegled, at dersom wi brugte nogen meer Segel, kunde ingen af de andre følge os før de fick omlasted.

Thend 25 Aprilis holt wi Søen med samme Wind och war om morgenen wid 12 wge søis fra Bergen imod et kaldes Solmøe. Wor Kaais laae Nordwest for en Odde som udschiød sig udj søen 6 mile.

Thend 26. Aprilis kunde wi ingen Land see før well opp paa Dagen, da blefue wi war nogle gandske høye Klipper, huilke nær hafde bekommet os ilde, thj wi war dennem for nær, dog Styrmanden, dem icke kiende. Siden lagde vi vd ad Søen paa 6 eller 7 Vgsøis for en Wig som

¹ Bokstavhenviisningen er beklageligvis glemt påført skissen.

² I andre avskrifter "Næsset".

³ I andre avskrifter "Jederen"

⁴ I andre avskrifter "Ædersfiord".

sig opskyder imod Trundhiemb, och seyled saa dend Dag forby Ttundhiemb, och sette voris Kaais Nordwest paa¹.

Thend 27 April. opreisde en Nordwest med en hefftig Storm, och wed holt med Brusen och Regen udj 3 Dage och Netter, och mange war iche wed sønderlig god Haabning. Gud were lofuet som afwende Wløcke.

Disse 3 Dage och dereffter indtill dend 3 May haffde wi denne Modbør af Nordost och ginge aff och till wel høyt udj Søen saa wy iche kunde see noget till Land udj 8 dage. Stor Kuld disse 8 Dage ad mand neppe kunde werre sig².

Thend 3 May imod Afftenen, blef Weridt slemmere, schiød sig flux till Østen dog waredt icke lenger end 2 Timer, och blef strax Nordost saa wy kunde inte andet end legge om igien under Winden indtill

Dend 6 May effter Middag fich wi nogen Hielp af Norden, dog war wi saa viitt udj Søen, at wi icke lettelig kunde wiide huor wi laae eller mod hvad Land wi løb, thj for Fare schyld thorde wi icke gaae rette Kaais for Schuelledt som kaldis Malstrand³, huilket sig strecker paa en Wge søe omkring.

Thend 7 May thilig⁴, bleste et gaatt Sudost med huilket wi kunde opstrecke woris forsette Reise, och beholdt samme Wind udj 8 Dage, dog kunde wi ikke see Land førend

Dend 9 May, och meente wor Styrmand sig at were lenger oppe offuer Trundhiemb, end det sig siden befandt, løb her for for meeget imod Landet at wi siden maatte legge 2 Veger søis ud igien, och kom dend Dag saa viitt at wi kunde see en mægtig høy Klippe som kaldis⁵.

Thend 11 May naadde wi till Nordkappen och hafde meegen kuld, thj wi saa intet andet end høye Klipper med Snee belagt.

Thend 12 May naadde wi Kinden.

Thend 13 May løb wi langs Landet och fik een Nordwest med huilken wi lagde omkring Nordodden, och sette waar Kaais udj Sønder.

Thend 14 May om Morgenen wed 3 Slet kom wi under Warøen, och sette wi, huor wi fand 2 Engelender af Holle som laae for Anker, dend ene paa 2 Mærs och den anden paa et, huilke blefue strax fordret till Borde, och der deris beskeen fandis wrightig, i Synderlighed dend eene som hafde fisked foruden lof, blef de indførd paa Victor och satt fagne. Hvad af Kleder udi Skibene war fich Baadsmendene till priis, dog det war icke synderligt.

Det andet Skib war først indkommen och hafde samme Morgen ladet Anker falde, hafde verken fisket eller handlet endnu med nogen under Nordland.

Wdj det største Schib af disse toe, som war paa 2 Mærs och hen wed 30 Læster, fantis halt lad med Fisch saltid udi Boncker⁶, aff dend stoere Torsch och wel mehre end 200 ferske

¹ Siste bisetning mangler i flere avskrifter.

² Siste setning mangler i flere avskrifter.

³ Feilskrift for "Malstrøm".

⁴ Andre avskrifter tilføyer "om Morgenen"

⁵ De to siste ordene er utelatt i andre avskrifter, formentlig fordi navnet mangler i originalen.

⁶ Ordstillingen avviker litt fra andre (senere) avskrifter. Her går det klart frem at skipet var på 30 lester.

Fiske, som laae paa offuerloffuidt, och de samme Morgen hafde fangit. Skibet war aftaklid och Seglen henlagt motte wi derfor fortøffue till deris Baads Folk hafde giort Redskaben ferdig, och Skibet beset med Folk, huilked icke dend Dag kunde see.

Imod Middag drog wor Capitain till Land paa Warøen, huor Warhus ligger, huor nogen ilde dannit Hytter, somme schlet under Jorden gandske armelig, somme af blocke dog smaae laffue och stachede¹.

[Liten skisse av et blokkhus i margen]

Blockhusene hafde icke meeere end it Kammer, Thj de war icke større udj Lengden eller Breden end 6 eller 8 Allen. De underjordes Hytter hafde 3 adskillige Rom før mand kom till Stuffuen, med 3 Dørre, dog ingen Liusen uden huad ind af Gadedørren kunde schinne, men naar nogen skulle ind udj Stuffuen, gick der først en hen och oplod Stuffuedørren at mand kunde gaae efter deds Lius. Inden wdj war Stuffuen kleedt med Blocke och hafde udi det eene Hjørne een liden Grue, dog ingen Røghull, men mitt paa Taget war et Windue, huilket gaf noch som Liusen. Herpaa Warøen er megit scheffuersteen, med huilken, de hafde lagt Gullen² udj Hytterne, och strød et slags Sand derpaa huilket holt det tørt, samme Sand war stort oh huit lagesom Baye.

Kirken udj Byen war et lidet Blockhus kunde wngefehr staae et Hundred Folk udj; vden³ Koridit ligger begrafuet Christopher Wlfeld og Hemming Falster, dog uden all Gravskrift eller Tavle.

Udi Kirken bort och igien⁴ stoed allehaande Riim med Rysche Bogstaver iblandt huilched war dette som ieg afschrev fordi at Bogstafue war mesten deel Grekisk

[greske bokstaver]

huilked lesis pomelon Skelton. Dng propritator meus.⁵

Denne Kirche war rett hos Slottid huilked er saa gandske ringe af Bygning och anden Leylighed at man neppe haffuer seet usligere Festning. Husene ware 6, bygget af Blocke smaa som de andre udj Byen, och stoed her et och der et andet. Der war en liden Mur omkringbyggt af Schiffuersteen. Dend er lagt paa dend anden uden Kalk, och bekast med Jord, som giorde Wold der omkring huorpaa stoed 4 Jern Støcker.

Her gick et tamt Reins Diur huilket woris Capitain stack med en Hellebarde, och bleff førd os till Schibs.

Lenmanden Hans Olsen lod berede Maaltid, men der war gandske ringe at tage till, hvorfor wi gick strax till Skibs.

Her war hos denne Ort en wldelig Stank aff dend Fisch de tørrer, huilken hengde der med stor Menge. Dog dend meste Stank kom af Indwoll, Hoffueder och Beene, af Fischen som war henlagt paa Sanden at tørris. Paa disse Beene gick Faar og Gidder och gnaffuede, huilke Aaret igiennem icke faaer andit til Føde. Landet laae fult med Is och Snee, och haffde icke hafft nogit Sommerweyr, før en Dag for wor Tillkombst.

Jeg war med Siffwert Grubbe udj Prestens Hus, som war en Jordhytte, och haffde stor Armod, beklagede ad hand icke drack andet end huis hand bryggede paa Mask hand fick fra Slotted.

¹ Avsnittet har små uvesentlige avvik fra andre avskrifter.

² Vel feilskrift for "Gulffuen" – gulvene.

³ "Under" i andre avskrifter.

⁴ "bort och igien" mangler i andre avskrifter.

⁵ I noen avskrifter oversettes dette til: Herren er mig naadig.

Der wi kom till Skibs giordes strax Segel och Løb med Raphael ud fra Warøen fra dj andre Schibe hen imod Laves huor wi naadde om Natten wed 12 Slet. Siden om Morgenen som war

Dend 15 May, kom wi till en Haffn som kaldis¹. Her møtte os udj Søen en Kiøbenhafns Baad huis Skif laae inden en Klippe, og beklagede at en Engelske gjorde hannem stor Schade med Forkiøff med Rysene, huorfor wi lagde ind der som hand laae och sende om Bord, och lod Schibedt tage, waar paa 1 Mers, 50 Lester. Hafde Fisch inde wed 200 Boncke saltid. Strax bleff Folcked tagen af Schibed og sett udj Jern paa Victor, och Schibedt besett med wort Folck som schulde fortoffue till vnder-Admiralens Ankomst, som war samme Natt forventendis.

Der fra løb wi till Kaldin een meget skøn och gelegen Haffn som er imellem Fielden och en stor Klippe som ligger udenfor. Der formeente wor Capitain ad finde Schiff, men ware derfra løben, och ½ Wg søis bedre op, till en anden Hafn imellom Klipperne, dog icke saa stor som dend forige, kaldis Oltin, huor wi bleff ward 2 Engelske Schiff som hafde sig indlagt wdj en liden Wiig i samme Haffn under Fielden, och laae mange Klipper vden dennem, baade blinde og andre, och war samme Wiig i Gestalt

[Skisse av havnen Oltin]

Winden war god och sterk og Strømmen med os, och syntis well ad det schulle icke were raadeligt ad løbe samme Schibe om bord, for en maadelig Klippe som laae ickon et Steenkast fra dennem. Dog waar der ingen Raad paa ferde, at wi skulle sette udi Strømmen paa 30 Faffne men løff lige ind imod de Engelske, og stødte paa en blind Klippe /:noterid B:/ med Victor ad der gik om kuld huer anden Mand der paa war, och opflød strax et temmelig Støkke af Stafnen, og mange Splinder, saa adt der bleff stor Raaben och Skrigen, och ingen andet vidste eller troede end wi der strax schulde siunken till Grund, løbe hid og did som wwindige Folk och fortvifled, huerken regnet eet eller andet, och de som schulle befalle noget, kunde for meegen Raab icke blive hørt. Strax løb mand til Pompen, og befandt at wi war læck, dog Gud allermegtigste huilken ewuindelig were ærit. Hialp saaledes ad wi kunde raade Wandet med idelig pompen, och fik id Taw paa Raphael, och siden et Anker bag ud, och wandt os aff thj Ebben war med os, huilken effter at war afløffuen kunde wj see Klippen blott, och dersom Skibet hafde weret suagt war umueligt andett end det hafde skildes ad. Før wi kom af Klippen raabte wi till de toe Engelsker ad skulle komme om Borede, och effterdj di war noget langsam blef der skudt 3 Skud til dennem, vdi blant dennem naadde et Galionen paa det mindste Skib. De beredde sig strax at komme om borde. De² der fra ankom blefue her andtaget, dog war ingen som gaf synderlig Agt paa dennem. De ginge till før mand widste och gjorde de Fanger løs der sad paa Kobrøggen, och menes de hafde udj denne tumult inte got i Sinde, men der mand blef det war at de ware løsgjort blef de strax igien indsatt,

Før wi kom af Klippen, drog drog³ wor Capitain hen till dend Engelsche og besteg Schibet, udi huilket war Skipperen selv tredie. Hand hafde 12 Mænd udi Lande. Han sette sig til werge med en Kortelatz, hafde ogsaa ladet toe Gødtliger⁴ som stod bag wnder Kahyuten och war nedvendt paa Ofoerlofued ladet med Skrodt och findis der thende lonter hos som hand hafde udi acht at spilde Folchet med, men blef beløffuit⁵ at hand kunde komme till Støckerne

¹ Navnet på havnen mangler. "som kaldis" er derfor sløvfet i andre avskrifter.

² Her mangler ordet "som".

³ Overflødig ord.

⁴ "Gøtlinger" i andre avskrifter.

⁵ "hindret" i andre avskrifter.

saa at hand med sit Selskab maatte gifue sig. Dog war det med Nød at hand kunde beholde Liffuet, fih mange Hug.

Dend Skipper med toe Baadsmend och en Pøcker¹ blef ført och schlagen udi Jern paa Victor. Udj hans Skib fantis Last af Salt och Penge 1500 Daler med meegen Rysck Myndt. Dersom dend Skipper hafde hafft sit Folck udj Skibet wilde hand icke saa lettelig hafue sluppet det, thj hand en dell af dennem hafde udsendt till de neste Fiske leye. Disse kom icke meer tilbage.

Thed andet Schib war ubewebnet haffde ickon 2 Stycker udlagt, och kom Folckit derfra strax os omborde och blef indset.

Der effter om Natten ved 9 Slet blef wi af wonden² och kom for Anker, och blef Lasten omkast at mand kunde wide huor Læcken war. Dog gik Natten der hen med, och war stor Storm med Hagel, Kuld og Sne, at ingen sig kunde behielpe paa Ofuerløfuit. Mod Morgen, fornam wi at Stafnen war fra gifuen och at der ingen raad war till Læcken, uden mand wilde hugged Bondholdtidt. Dog blef der till brugt middel med Poser aff Wicker, Bly och Speck och blaaf Leer, saa at Wandet blef paa en Manere och kunde regieres med Pompen.

Denne dag, som var

Thend 16 May laae wi stille udi Hafnen Utin³, thj wor Capitain blef raad at icke udløbe før Winden blef gerade. Thj hand wille til Kallin, och lade der Schiffuet offuerlege och bese. Fra Morgen og till Afften haffde wi Sudost med Storm och saa⁴ at mand icke kunde see en hand for sig, och Pompen war aldrig stille, icke kunde heller formerkis ad Læcken sig sachtete.

Thend 17 May som war Himmelfarts Sag, saa det bister ud paa alle Sider med Fuog och Sne, dog blef det klart imod Middagen, och kom os nogen Rytzer och Wildlapper om borde.

Ryserne hafde et stort Rugbrød och et lidet Bøste Flesk, huilked de wille føre wor Capitain till een præsent. Det blef annammit, och de trateridis med Alicante Viin till dend eene slebte den anden bort. Dette Folk war dend Rysche Bajord undersidendis och war neddragen af Landit at fiske under Laplandt.

[skisse av en russer og en same]

Rysserne ware well kled af adskillige farfue, hafde lange Kleder med Arme som hengde en ½ Allen vden for Henderne. De hafde Vnder Kiorteler som lange Preste Samarer foredt med Lamschind, thj de bytter Graaverk bort for Lamschind med de Engelske. Disse haffde ingen Buxer paa.

Lapperne saa meegit armelig ud, och komme 3 udj en liden Fyr Schoute med en Hund och een Bøsse. Gaffue for at de wille drage udi Fielden at skyde Reinsdiur, och bad om Krud och Bly, huilked de bekom, fik ogsaa deris Deel af Mød och Wiin som Rysserne. Deris Kleder ware af Rensdyr Huder det ruge⁵ udwendt, haffde ingen Linkleder paa. Kiortelen war schicked som een stackid Sammare bunden uder Lifuuet med et snøre. Deres Buxer ware och ruge, giort som gammel Pigbroger. Naar de krøb paa Hender og Fødder kunde ingen andet kiende end de saa som en Rein Kalf, och kunde formedelst deris Dragt skyld gaee allehaande wilt meget ner.

¹ I andre avskrifter står "Pøkerdreng".

² "afvunden" i andre avskrifter.

³ Andre avskrifter har "Ætin".

⁴ Her mangler ordet "tyk" som andre avskrifter har.

⁵ Andre avskrifter bruker her ordet "løyen" – lodden.

Imod Afften wed 8 Slet schiød Winden sig till Nordost. Da fik Schipperne Bescheden at lyffte Ancker och gaae till Segel. Hermed dref det ene Engelske Skib som blef tagen paa Victor och maatte hugge sin Misan Mast. Siden dreff det anden gang paa os at wor Boespred kom udj hans store Hoffuettaw, och war nær at deris stoere Mast haffde gaaet offuer borde. Det Mers som stoed paa wort Bogsprødt gick i smaae Stycker, och nogle af de Engelske Hoffuettaw, dog blef de skilt af uden widere Skade, at de kom til Segel.

Effter dennem gjorde Raphael sig Segel, saa Victor, men strax wi haffde segled udj Weyrit, blef det for ud¹ saa bister, tøcht og mørkt at mange icke vidste huad de derom skulde tenke, men wi fik kort der efter betydelse at wide. Thj winden schiød sig till Østen før wi kom well vdaf Hafnen, och wi med stor Nød kunde komme fra Klippen, for Wærit war meeget skarp. Dog gik wi vdaf Søen, men dref flux med Vandet under Biergene, saa at der war slett ingen Raad eller Rom at wige mehr saa wi saa alle Døden schinbarlige for Øyen. War hos toe blinde Klipper, en paa huer Side, och wiste ingen dennem at wiige. Der motte mand see och høre meegen iammer paa huer mand, och war det sidste Raad at mand skulde opkalde de toe Engelsche Schippere som sad udi Jern, om de wiste Løbet. Der de fremkom saa de huad for Fare for Haanden war, dog war de meegen forfarne och kyndig, strax flyde paa Merseglet, och lagde om det meeste mueligt war, och løbe imellem disse blinde Klipper och Skærre, och maae saa lade gaae ind udj en Haffn her hart hos heder Tiberi. Samme Hafn var liden och ikke rommere end till 6 eller 8 Schib, laae imellem Klippen, med et sneffuert Indløb, udj huilket laae mange blinde Schær som wi bedre fich at see imod Morgen en der Wandet war falden, hun haffde først werit funden aff dend ene Engelske Schipper wi hafde fangit /:och findis icke udj nogen Søekort, icke heller Oulinden²:/ thj hand der udj før hafde forsett et Skib.

[Skisse av havnen Tiberi]

Wi indkom udj denne Hafn løkkelig, Gud vere loffuit, om Natten imellem it och tu,

Dend 16 May, och enddog det war anden Dagen nogit till wilde, raade Engelschen icke at løbe du vden Winden war rade for blef wi der for liggendis

Dend 17 May, och droge till Land och fandt wi gangen ower Klippen till en Dahl huor der war et lidet Fiskeleye af Ryser. Husene eller Hyttene ware 4 eller fem, menn Folckid war wed 50 Mand. Di fordrif wor Capitain med sit Folck ind udj en warm Hytte, hafde midt udj en trind offuen, som en Bageroffuen, och rundt opkring³ Stillinger som de laae paa. De bare frem baade Brød, Schmør och nogen Widost som Talle giort aff Reisndyr Melk, och schienckte wor Capit. en hvid Reff-belg. Siden bød de sig till at wilde lade see deris Ringen, och fremkomme toe Par nøgen til Beltesteden, huilke lenge tomledt hinanden med stoer Behendighed och Størcke paa Sanden, och der nogen af dennem gaf tabt at hand icke meere kunde werge sig, ragte hand Handen i Werrit och schildis saa ad.⁴

Den 18 May laae wi og stille till

Den 19 om Natten wed 12 Slet. Da fick wi Sødewest⁵ och løbe dermed ud och naadde ind udj Kaldin huor Josaphat och Gedeon laae med de tre Skiffue der war tagen. Der inde komme wi imellom 3 och 4 om Morgen en paa

¹ De to siste ordene mangler i andre avskrifter.

² Kalles "Oltin" i andre avskrifter.

³ Vel feilskrift for "omkring".

⁴ Andre avskrifter fortsetter med: "Vi laae saa i Hafnen stille, indtil den 19 --"

⁵ Vel feilskrift for Sydwest.

Dend 20 May, och war Solen klar at mand saa hinde dend gandsche Natt saa lius som om høy Middag.

Før wi drog aff Tiberi kom tre rydske Baadde om Borde, med stor Torsk, och kiøbte wor Capit. 300 som blef saltid kostet 9 Daller, och gjorde 9 Tønder fulde uden Hoffuit og Been.

Paa Landet laae endnu megit Is och Snee, och war inte som begyndte at grønnes uden, nogle wilde Palmer, och en vrt som de kalde Ortin¹ och brugis iblandt Rysserne for Schørbug.

Vdj denne Haffn wed Søbredde fandis megen Corallin och utidig Corel², disligeste et slags Museler stoere som Østerlinge, med røde Schaller.

Dend 19³ May imod 11 om Natten fich wi Wind och løf dermed till Kildin en half Wge søeis, huor wi strax lod alle wegne omkring forsøge Grunden, om der war nogen Sted der Schibet kunde opleggis och forbedris. Da fands der ingen begunst Sted, thj huor det blef forsøgt war det alle wegne megen Steen Grund, dog war Nøden udj hende at wi motte endelig haffue Schibet till Lands. Der for blef

Dend 20⁴ May all Schytted udsat paa Gedeon, och der Ebben gick ind, kortedis Schibet till Land, men kunde icke komme saa høyt, at mand kunde see huad schade der war forhanden, thj der war brad Grund, at der Stafuen stod paa tørt. Thj laa Schibet bag paa fiorten Alen och skeede stort Arbeide saa tidt Floden kom baade Natt och Dag till

Dend 23 May. Kunde dog inted førdere at mand maatte see ret huor Køllen hafde Brek, men lod sig ickon wed 6 Quarter langt tillsiune ret paa Bugten, som war baade affstødt och opsplindrit indtill Plankerne, och de ochsaa haffde sig fragiffuen at Wercked war udfløden. Dette blef dreffuit ud igien det beste mueligt war, och forringered dog inte paa Wandet som bleff pompert, huorved lettelig war at aftage⁵ at der maatte werre større Schade forhanden och blef det berammet at Skibet schulde ud paa Strømmen igien, och offuerhalis till Raphael. Derfor blef alt gotzit udschibet paa Landet, baade lidet och stort, og Folcken indlagt paa de andre Schiff saa mange der kunde faae Rom. De andre laae udi nogle Jordhytter paa Landet. Thj samme Sted der Schibet landdrogs war et Fischeleye aff Rysser och Findlappe som laae udi nogle smaa Jordhytter som Hundehuss, och stode mange ledige. Thi Fiskerne iche endnu war alle kommen neder af Landet. Vdj en af disse blef jeg fordrif war widt och romt som et temmelig stort Hundehus

[skisse av et "hundehus"]

Der godsit war udschiffuit dend 23 May imod natten lagde de med Raphael om Borde, och begyndte strax Victor at offuerhale. Der dend war paa Siden, beløb dend med Wand adt hun nær war siuncken, thj Schyttportene war icke tettid som de schulde, motte derfor offuer ende igien och udøsis och tettis. Siden der dend blef offuerwunden ad mand kunde see Køllen, gaf sig en anden Schafuanke till kiende, thj Køllen, ret vnder war henstødt meer end 9 Allen slet till Plankerne, och war imellom den første Brede, och denne 1½ Alen heel Køll, thj der wi haffde første gang stødt, reyste Schibet sig paa Klippen och sprang frem och snode sig siden effter Winden, at hand kom at ligge Windered. Wdj Planken war inte breked, men war udj

¹ I andre avskrifter: orpin.

² I andre avskrifter stor det bare "megen Coral" istendfor "megen Corallin och utidig Corel".

³ Sansynligvis feilskrift for den. 20.

⁴ Sansynligvis feilskrift for 21.

⁵ Feilskrift for "antage". Andre avskrifter har "slutte".

store Jernbolter sønder och flux¹ Søm. Dette blef flyed, dreffued, beggid och med bly offuerslagidt, at wi

Den 24. May indschiiffuet², dog lettedis Pompen gandsche ringe.

Denne Øe Kildin strecker sig fra Synden till Westen och kand haffue udi sin Omkreds 3 Tydske Miile, er udaf ingen bewandt, uden dennem did kommer paa wisse Tiider at fiske. Der er offuer allt høye Bierge och Klipper, dog at mand dennem well bestige kand, lader sig ansee at schulle werre fruchtbar aff Græs och Hueede³, thj mange Steder besynderlig i Dalerne war Hueeden⁴ betecked med wisned Græs, at det laae ligesom mand haffde med Willie det bestrøed med Høe. Thj det affhuggis icke, fordj at Findlapperne det icke behøfuede, thj Reinsdyrne schall opholdis med Mus⁵

Der laae mange Steder meegen Snee, och war udj en Slett wed Fiskeleyerne en fersk Søe huilked endnu laae betekt med Is. Paa dend Synder Side haffuer dette Land et Birke Kratt wed ½ Miil stort, och udj samme Kratt findis mange Biørne og Refue. Oppe paa Klippen lod sig see huide Refue og sorte,⁶ som nogle blefue schøtt af wort Folk, men ingen Fuel war at finde, udentagen Raffne, smaa Falcke, och et Slags wilde Høns⁷ de kalder Gerpe, huide med løyen Fødder uden nogen faae graae Feder, de haffde udj Wingerne och de war nogit større end Aggerhøns, och war røde omkring Hoffuedit⁸.

Wed Strandsiden laae stoere Steenhaabe af Kamp och Malm aff Natur saa trinde som Kuler baade smaae och store, at wor Capitain lod samle nogle Baade fulde, hand agtede dem at bruge til Steen Støcker. Der fandtiz udj Flaaden malid allehaande Sølf Sand, och schiøn Malmersteen⁹ som vden tuiffuel Søen hafde brudet aff Klippen. Der laa och meegen sort Prober Steene, at mand der med hafde kunde belad nogen Skiff.

Men¹⁰ wi her wdj Hafnen laae stille kom fra Malmis 2 Gonmor¹¹ med Rysser som haffde nogen faae schind aff Maar, huide och sorte Reffue, Felfras, Reinsdiur Huder, Rysche Handscher, och Hermelin. De hafde ochsaa Rugbrød baged udj større Lefue, som war meegid schiønne trinde paa woris Dansche Maner.

Finderne udj Legeridt¹² haffue Kone och Børn med sig, och huer deris Reisndiur och Slede. Dyren war megit tamme som Kiør, och holdt sig gemeenlig paa Klipperne for Mus¹³ schyld. Der blef spurdt huorleedis de uden Hyrde tore waage Reinsdyrene oppe for Biørne och Wiffue, suarede de som sandru war at Reinsdyrne lettelig undløbe, naar de fornam nogit. Reinsdyrne er icke større end smaae Hinder, men haffuer gandsche brede Fødder, och knicker huer Trin de treder som de war i sønder. Der findis de som kand løbe 30 Miile om dagen paa Snee. De wilde Reinsdyr ere meegit større end de tamme huilcke de bruge till Melck Smør och Ost. Kand et Dyr melcke af gangen en Pot Melck, och det 3 Tider om Dagen. Naar de slagtis tager Finderne med flid Sennerne och bygger Fische Badde med, thj de ingen Søm dertill bruger. Naar de stødis eller brydes, flicker de dennem och setter Klamper derpaa, lige

¹ Istedet for "flux" har andre avskrifter "en heel hob".

² "Godsit" er utelatt i denne avskriften

³ I andre avskrifter brukes ordet "Urter".

⁴ Sannsynligvis feilskrift, for i andre avskrifter står her "Jorden"

⁵ "Mos" i andre avskrifter.

⁶ Andre avskrifter har tilføyelsen: "hvilke aldrig af Nordfolket blive forfulgte"

⁷ "Giæs" i andre avskrifter.

⁸ "og Nebbet" i andre avskrifter.

⁹ "Marmorsteen" i andre avskrifter.

¹⁰ Mangler en s.

¹¹ "Giømmer" i andre avskrifter.

¹² De to siste ordene mangler i noen avskrifter.

¹³ "Mos" i andre avskrifter.

som mand kunde sye ett stöcke Klede paa et andet, och scherris sammen Seener eller som Snorer ind udj Treit at de neppe komme till Syn, i Sönderlighed uden till.

Reinsdyr Sleden er paa denne Maneer, de ere lange seldom meere end 3 Siellandsche Alne, brede $2\frac{1}{2}$ Korteer¹, schiched ligesom een liden Baad, dog alleene spitz forre og bag, till haabe set af schmaae² Scheeder³, huer breed som en Haand och i Bonden spitz paa en Handbred.

[Skisse av rein med slede]

Dyrede drager med en Seele, som gaar imellem Beenene, under Bugen och op till Halsen. Regiæris ochsaa med een Tømmestreng.

Paa denne Øe Kildin findis et Slags Vrter mod Haffsiden huilke Finder och Rytser kalder Orpin, och er megit besönderlig at bruge for Skiørbug, Roden haffuer Rosenlugt, och smager meegit lifflig udj Øell. Der woxer ochsaa udj Menge en anden de kalder Bechla, och er dend saa⁴ neffntis paa Latin Pyrola, huilken de heele Saar med. Der findis udj lige Maade et Slags Saxifraga som ieg icke haffuer før seet aff nogen beschreffuit. Pastinack Røder woxer der udi stor Menge, paa Smag fast søder end de mand saaer udi Haffuer. Det siuntis aff de Urter som wissen laae at der maae woxe allehaande besynderligt huilke endnu icke war grønned for Kuld och Winter Schyld. Det gandsche Land paa Bierge och Dale hafde megit Myrica och Heden Krud som er det første der grønnis om Aarit.

Der Josaphat løb ind udj Haffnen undr Kildin sette hand Dybit for ner, saa at Strømmen udførde hannem, at hand maatte gaae till Segel een Dag dereffter och søge Ankerhold en Miil neden for os, derfor laae wi och fortøffued at hand skulde komme til os

D. 25 och 26 May offuer till imod Natten wed 9 Slett som war Pintze Afften, och der hand icke da ankomb gjorde wi ferdig och løb ud i Søen och skicked Bud till Josaphat at hand schulde komme effter och finde os under Warøen.

Der wi udløb war Winden West Sødwest, och schiød sig strax der effter till Nordwest, saa wi maatte gaae till och fra i Søen. Pintzedag begyndte samme Wind at oplæse, med Snee, Regn, och Kuld, at ingen sig blotte kunde, och war neppe nogen uden de som nødis till at tage ware paa Skibet, som icke war gangen till Sengs och laae dend gandske Dag och dend Natt der epter for stoer Kuld.

Dend 28 May som war anden Pintzedag imod Middag rømmid Winden igien till Sydwest och siden till Sönden dog med ringe Køllen⁵, och løbe saa dend Dag och Natt imod Warøen at wi der indkom och sette tredie Pintzedag Morgen wed 3 Slet. Her war bleffuen liggendis effter wor Capitains befaling Duen och Papegøyen huilked medler tid haffde anholt en Hollandsk Baad af Sedam paa 2 Mers som ingen Pas haffde uden et der war tu Aar gammel. Strax wi haffde feldt Anker kom Capitainen paa Duen och gaff sligt till kiende at der alting wrightig befandtis blef Folckid affordrit och forseet paa di andre Schib och besat igien med Dansche Baadsmend. Det haffde atten Mand med Styrmanden, huilken blef ihiel schiøt aff en Drabanter udaf Wanware och døde strax. Skibet war ladt med Salt och Win och hafde ochsaa en stor Summa Penge. Det hafde werridt udj Malmøes fiord, och der opskiffued en Haab andre Ware.

¹ "Qvarter" i andre avskrifter.

² Feilskrift for "smaae".

³ "Stykker" i andre avskrifter.

⁴ Feilskrift for "som".

⁵ I andre avskrifter: "Blæst"

Effter Middag drog wor Capit. till Lands och huilke af Folckid der begiæredt, och bleff strax bestilt Wid¹ och Wand for Floden, och andett af Fisch der war at bekomme, saa at de der med hafde at bestille til dend 31 May.

Warøen er et lidet omflødt steenigt Land och er fast ligere 2 Øer end en, thj paa baade Sidder indløber en Aae huilken det fordeeler udj tuende Parter at der ickon et lidet Steenkast tørt Land imellem. Udj alt kand denne Øe haffue udj sin Omkreds en half Miill weigs och langaktig, och strecker sig fra Norden till Sødost, kand ingensteds pløyis eller saais for Wfrufgtbarhed schyld, thj halvdeelen er idel Klipper dog icke ret høie, halvdeelen plat Land, som bær ringe Græs. Der boer ingen uden de udj Warhus Fische leye, huilke hafuer ingen queg, uden nogen faae Gidder och Køer som de holder om Winteren med Fischebeen.

[skisse av Vardø]

Slottid med Byen ligger siidt² at mand udi Hafnen slet inte der af see kand før mand kommer imod Sønder, der som Stranden indschiuder. Slottid er lige fire kantid, och er huer kandt 80 Føder; omkring ført med en ringe Muur af store Stycker Scheffuer Steen, som er wbehuggen indset, och imellom fylt med Gruds och Jord saa bred som 4 Alne at mand kand gaae derofuer paa, er icke schicked for nogen Gewalt. Der staaer udj 3 Blokhuis och et Baggers och Bryghuis som er Jordhytter. Wesen och Pladtz er her gandsche ringe, haffuer dog en schmuk Springquelle udi Gaarden, huor wi fick Wand aff till Schibs Behouff.

Den snefre Pladtz imellom baade Landene brugis till at tørre Fische paa, och er der till giordt och opreist mange Recker, huilke hengde alle fulde af Bergefisk som icke endnu war tørre. Huos disse Recker stod Ladeboder som war med offuen Regelwerck omkring udi huilke de kunde strax indlegge Fischen som hun tørd dis effterhanden, och huis Tran de gjorde aff Fischeleffuer. Her stank och lugted megid ilde af denne fisch og Tran, at wi snart blefue kiede af Steden och effter at wi der haffde fortøffuit 3 Dage och ladet bage Brød, och tagit Wed och Wand till Schibs behouff, gjorde wi ferdig at begiffue os udi Søen. Her blef Kongl. May^t besøgt af nogle Findefougder, udi blant dennem war en som kunde med Ganneschyden. De blef hent paa et af di Engelske Schiff Caritas wed Naffn och fick der Forferching.

Thend 31 May manc. hor. 5³ gjorde wi Segell for Warøen, med Sødwest och hafde et schiønt Weir dend Dag, saa ad imod 8 Efftermiddag ware wi lige mod Tamfiord, som er 9 Vgsøis fra Warhus.

Thend 1 Junii følgede wi Landit som war megid høyt med Bierge och Klipper⁴ fulde af Snee det meeste mueligt war, och saae gandsche winterligen ud med Touge og tøgt Weir, och Winden war schiøt til Østen, om Natten tillforn, saa wi dermed den Daug sette wor Kois imod Tromsøen, huilched wi fick udj siune

Den 2 Junij imod Middag, och war wi paa 71 Grad. 9 Minut. Effter 2 Thimer kom wi under Landit som war høyt och Steenigt imod haffuit dog omflødt och imod Landsiden slet. Denne Øe er fem Miile lang och er forlent N. Wrne, med to nest liggendis befløt Land Sønden och x.⁵

¹ "Brænde" i andre avskrifter.

² "lavt" i andre avskrifter.

³ "om Morgen en ved 5 Slet" i andre avskrifter.

⁴ " som war megid høyt med Bierge och Klipper" mangler i noen avskrifter.

⁵ "och x" er i andre avskrifter erstattet med "for"

Dend 3 Junij med Østen løb wi Sønden forbie och effterdi det blef megit togidt og tycht maatte wi ligge ud ad Søen, och fick hereffter udj lang Tiid ingen Land at see, thj under Tromsøen och Seeden¹ er altid tygt Lufft och togidt, huad Tiid mand did henkommer, och haffuer Wandit der en sønderlig Farfue, och siunis at were slet² lius bloet. Det war her megit kaldt ad mand sig for Kuld neppe werge kunde.³

Den 4 Junij blef dend Toge staaendis saa ad wi i disse toe Dage ingen af Floden fich ad see vden Neptunus som war dend Hollandsche Boed der bleff tagen vnder Warøen. Dog bleffue Trometerne idelige blest, at de andre kunde wide at følge. Wi gjorde ogsaa mindre Segl paa det de kunde bliffue nogit nær.

Den 5 Junij effter Middag klaredis det op, saa wi kunde see omkring os, da haffde de alleniste af 13 Skibe, 6. De andre war een Deel tilbage, en Deel wiit udj Søen udlagt. Imod 12 om Natten kom de andre Skiff os udj siune saa nær som Josaphat och Michell, Duen och Raabuchen, huilke wi her effter udi lang Tiid icke fick at see.

Dend 6 Junij gick os Winden imod om Morgenen wed 4 Slet, och bleste sterk af Sønden, och laffuered wi hermed till anden Dagen och war wi samme Tiid Sønder iust 7 Vgsøis.

Dend 7 Junij blef⁴ Sønden stadig med Kuld och Wede. Imod Afftenen wed 6 saa wi gaae for Winden 1½ Vgsøis borte, et temmeligt Schiff, huilked wor Capit. wilde strax lade gjøre Segel med Floden, gaff derfor løse med et af Støkkerne och lagde strax alle Schiffuene for Winden, och gjorde største flid at følge Victor som førde alleene sit Mers Segell och Folk⁵, men der wi haffde forfuldt samme Schib 3 Timmer och gandsche lidet det kunde paahale, blef wor Capit. till Raads at føre alle Segel⁶ mueligt war, och alleene med Victor opsegle Schibet, huilked gandsche snart scheede.

Der wi finge det nermere at see, kunde wi well afftage⁷ at det schulle werre en Engelscher, och lod wor storre Flag flyie, meenendis⁸ at der som hands Sag war ret och god hand da schulle stryge oc komme omborde. Men det agted hand gandsche ringe, och sette icke paa at segle, men stack ochsaa sin Engelsche Flag ud, och som slog sit Gandsche⁹ Klede som war af rødt Engelsch, och gick slet omkring Schibet fra Staffnen till Roret. Huor wed wi kunde formerke at hand icke haffde i sinde at lade sig tage uden modstand. Der wi saa hans Forset brugte wi ald Kunst och Fliid der gielde kunde, och meente at maatte hannem erlange, thi det giordis altsammen Behoff, fordj hand war meegit well beseglidt for en Wind. Dog gick Victor hannem altid et Stie¹⁰ till forn saa wi paa det Sidste imod Efftermiddag hannem saa nær kom at hand kunde afflangis med en half Cartow. Bleff derfor 2 Steen Støcker hen rettid till hannem, og det første stilled mit paa hans Schonfor Segel, och effterdj Søen gick nogit Hull, drebte¹¹ første Schud for siit wed 20 eller 30 Faffne. Dersom Kulen hafde rest sig kunde hand der af well haffue fangit Schade. Det andet Schud blef rettid paa hans store Mers Kurff huilked ochsaa slog feill, thj hand war kommen med en Graade udi god Fart, och wort Schib

¹ "Senien" i andre avskrifter.

² "ganske" i andre avskrifter.

³ "werge kunde" er i andre avskrifter erstattet med "begaae sig".

⁴ Ordet "Winden" er falt ut, slik det står i andre avskrifter.

⁵ Vel feilskrift for Fock.

⁶ "som" mangler.

⁷ "tænke" i andre avskrifter.

⁸ Andre avskrifter har her: "i den Tanke".

⁹ Feilskrift for "Schandse".

¹⁰ "Streg" i andre avskrifter.

¹¹ Feilskrift for "trefte"

war tørnet wed det første Schud. Wi hafde formeent at hand schulde hafde schiøt igien, men hand war wissere¹, enddog hand alle sine Stycker hafde wdlagt. Effter ad disse Schud ware schiødt lod hand strax sette sit Bram Segel offuer dend store Mast, och et disligeste for paa hans Bospryd ofuer Blinden, lod giffue Wand udi Seglen och spile dennem ud med Bomme, saa at inte blef forgiedt² som brugis kunde at undsegle. Paa Victor och de andre udj Floden giordes det samme og war idelige fire Baadsmend paa dend store Raae, som droge Wand med Emmere³ och beged Seglen.

Der Klocken war wed 12 om Natten fih wi en temmelig Graade at udj en stackid Stund wi hiefnedis imod hannem, och well hannem kunde beschyde. Der hand saa at alle Fordeel nu hannem ware betagen ad hand endelig schulde werre eller giffue sig, blef hand till Raads der hand saa at wi war hannem for sterke, at strige⁴ och legge op imod os. Dog wilde wor Capit. der iche lide paa och meente hand schulde haffue Schelmerie udi Sinde, lod derfor alle Støcker giøre ferdig, som mesteparten war laddet med Lencke Lod og Stangkuler, och blef forordning giort med Knechte och Folcked, befalddt at meeste Deelen schulde gaae neder udi Lasten, vden de som schulde regiære Seglen og Schytten. Selff bleff wor Capit. offnpaa med Lylinanten. Der samme Engelsche nu war nær lod hand sine Trometer blese och begyndte at sette sin Baad ud och kom os om borde med nogen ringe Baadsmend, huilcke fick Bescheen ad skulle hente Deris Schipper. Der hand kom, lod hand sig med ingen Redsell fornemme, men stod hart derpaa at hand hafde meenidt os at werre Dynkarker, och lod see sin Pas giffuendis wider tilkiende at det war vdaf de 12 Compagni Schibe som segled till Rysland til S. Nicolaum och war for 2 Dage siden kommen wed en Toge fra Floden, løff paa sit rette Strøg imod Warøen. Dette Suar lod wor Capit. sig med benøye och gaf hannem løs. Dog lod bese Schibet tillforne huilkid fands wel berøsted, haffde 28 Støkker, och 86 Mand, it skiønt nytt Schibe, och god Redschab.

Denne Seglads satte os 12 Vgsøis tillbage, och paa kom os om anden dagen som war

D 8 Junij en Sødwest Storm och Sønder Strøm med waadt Werlig saa wi ingen Steds kunde anlegge der wi gierne wilde, men dref tuert udi Søen dend effterfølgendis Natt, och

Dend 9 Junij lige maade, och kunde føre gandsche faae Segell.

Den 10 Junij som war om Søndagen reisde sig denne Sudwest Storm meget strengt, saa at mand⁵ nød kunde gaae udj Schibet, der for førde wi gandsche ringe Segel. War et meegit w-behielpsom Weir med Kuld og Wede, nøde mange till at søge Sengen som Søen iche well kunde taale. Efftermiddag imod 4 lagdis Stormen nogidt, saa det blef temmeligt Weir⁶ om Natten. Dog gick Wandet saa gandsche hull at det war forferdeligt at see.

Dend 11 Junij blef det stille med skiøndt klart Weir, dog kalt med Sødwest. Denne dag saawell som andre før denne Storm reisdis saa wi wtallig mange hvallfische som sagdis paa denne Tiid at gaae udi Leg. Somme laae og dref ofuen paa Wandet, som de hafde werit døde at wi nogen Gange ner war løben der paa. Imod Middag dref en hos Schiffiet, och opschød nogen Tønder fuld af Tøg som lefred blod, och meente Schiffsfolkid, at dend hafde werit rørd af Kiøllen paa Schibet.

¹ "klogere" i andre avskrifter.

² "forglemte" i andre avskrifter.

³ "Spander" i andre avskrifter.

⁴ Feilskrift for "stryge".

⁵ "med" mangler.

⁶ "Magsveir" i andre avskrifter.

Effterdi denne Wind stoed os saa hart imod och hafde waridt hen wed 14 Dage, gick os Mangel paa Hende for Wed, saa at der war icke forraad uden i faae Dage. Bleff derfor giort orden¹ at der icke schulle kogis uden en gang om Dagen, och blef os Afftensmaaltid afkortid.

Dend 12 Junij der det blef klart med Sønden war wi paa 68 Grad. och blef det togidt imod Nattetiiden, saa well som

Dend 13 Junij. Dend gandsche Dag offuer war megidt kaldt, och reiste Stormen igien indtill imod Afften dend sig sagtede, och fick wi Norden udi 3 Timmer som slog strax om igjen.

Den 14 Junii war Winden Sudwest och begyndte offuer Middagen megid at strenge sig. Samme Formiddag² och synderlig om Morgenen lod sig mange Hualfische tillsiune som ginge Schiffuene meget nær. Mand kunde ogsaa fornemme stoere Lyngsild³ der Huallen søgte effter, men ingen Land war at see. Imod Afften stormede Winden⁴ hart ad wi icke kunde føre Merssegell, saa well som Natten igiennem till

Dend 15 Junij. Da war Weyridt Sudsudwest saa streng och hart at wi icke kunde føre nogen Segell vden det store Stormsegell gandsche siit ner set, och war ieg saa well som andre wforfaren⁵ till Søis vdi meening at det schulle slet were giort. Dog hialp wor Herre⁶ fra⁷ Ulycke, thi Natten war Lius som Dagen, och kunde wel see os for paa alle Sider.

Dend 16 Junij stilled sig denne Storm och bleff klart och schiønt, bleff dog wed Sudwest. Denne Natt kunde wi først merke at det blef nogit ringere Lius end det pleyede. Dog stoed Solen offuer Jorden.

Dend 17 Junij effter Predicken udsatte wi en Rysch sort Katt med en Balle prouianterit med Brød och Fisch udi nogen Dage. Och war det under⁸ at see ad den Tiid der blef omtalt at Katten schulde udkastis, bleff hand saa stille och krøb tillhaabe, som hand kunde hafue forstaait huad mand Talde.

Denne Dag war wi paa 65 Grad, och gick os Winden till willige udj Natte tiiden, saa wi finge en god Nordost saa wii løb wor Kois imod Landit; thi wi war well 60 Vgsøis der fra.

Den 18 Junij beholt wi samme Wind, och der de andre icke kunde følge, lod wor Capitain giøre Segell och løbe wi dennem alle af Siun⁹ uden dend Hollandsche Baad.

Dend 20 Junij, om 11 Slet war wi liige wed Kinden som er en Vdødde strecker sig langt udi Søen 13 Vgsøis fra Berg¹⁰. Effter middag kom wi under Landit och løbe ind imellom Scheren imod Bergen, och war der fra dend Stæd samme Scher begynder, och till Byen 5 Wgsøis. Om Natten blef det stille, saa wi neppe kunde werre os¹¹, ad Strømmen forsette¹ os icke paa Klipperne hafde bode Espinger ude at rode for os.

¹ "Befaling" i andre avskrifter.

² "och Efftermiddag" mangler slik det står i andre avskrifter.

³ "Flokke Sild" i andre avskrifter.

⁴ "saa" mangler.

⁵ "uerfaren" i andre avskrifter.

⁶ "Gud" i andre avskrifter.

⁷ "den forestaaende" mangler slik det står i andre avskrifter.

⁸ "mærkverdigt" i andre avskrifter.

⁹ "Sigte" i andre avskrifter.

¹⁰ Skal være "Bergen".

¹¹ "Werre os" blir i andre avskrifter til "imodstaae".

Her fant vi S. Michel som war 1 Fierding weg² forude, och hafde føldt did med Josaphat som war kommen fra os udj den store Toge, och udi blant Klipperne langt fra os war Schibit icke wel kendeligt. Der det icke strøg paa Seglene, lod wor Capit. fyre pa en halff Cartowe, och drebte³ Kulen bag wed Styrbord, dog naadde icke Schibedt, och strøge de strax saa wi inden toe Timmer dennem oplangede. Der Strømmen blef oss for sterk bleff 3 halfue Cartoffuer løs bret⁴, huilcked hørdis till Byen, saa at de well kunde merke at wi war dem nogit nær, och wille haffue hielp ad komme ind med. Huorfor der giordis strax reede med 8 eller 10 Garpe Baadder, med 16 Mand paa huer Baad, huilket rodde os op slet till⁵ Slottid. Der sette wi Ancker effter wi haffde schiødt 3 Schud, och suartis paa Slottid med 3 Stycker, disligeste och paa de Tydskes Brygge med 3.

Der wi ankomb for Bergen

Dend 21 Junij war det om Morgenens wed 3 Slet, huor for wor Capt. wilde icke lade sla⁶ af wacht, men lagde sig till Huile, till Klocken war wed 9 Slet, da indkomb de andre Skib vdaf Floden och skiød huer 3 Skud, och sette paa Wofuen hos Victor. Der Klocken war 9 drog wor Capit. till Land, och fick Hofftienerne Forloff⁷ ad bliffue udi Byen huem der wilde till Løsen war giffuen, igien at gaee till Skiffs. Dend Dag saa well som dend effter følgende blef woris Herre paa Slottid.

Dend 23 Junij kom Raad och Borgemæster aff Bergen och begierede Audientz, huormed denn elste Borgemester udi ald vnderdanighed præsentæret Kongl. May^{tt} en Sølf Kande paa 2½ Pott, huid uden Guld, disligeste et forgylt Credentz Kar paa 3 Pelle med 4 Portugaløser vdj. Huilcked hands Mayt. wed mig⁸ lod antage och betacke.

Strax dereffter kom ochsaa Oldermannen aff Bryggen med nogle aff de fornemste Kiøbmend og Secreteren, huilke haffde ochsaa en Oration⁹ till Kong. May^{tt} paa Tydsk, och præsentæred een forgyldt Kande inden och uden, paa 2 Potter med 200 Daler udi, desligest et forgyldt Credentz kar, fuldt af allehaande slags Guld som sig beløb wed 300 Daler:

Item herhos Rostokker Øel	2 Lester
Lybsch Øel	1 Last
Engelsch Øel	2 Fader
Lutterdrank	1½ Ahme
Rinschwin	6 Ammer

Disse bleff ochsaa wed mig¹⁰ betachet paa Kong. May^t weigne.

Dend 24 Junii hafde Kongl. Mayt. Raad og Borgemester af Bergen till Giest paa Skibedt och de fornemste aff dend Tydsche Brygge, och finge de Tractation, saa icke mange war god for at gaee self Hiem.

¹ "drev" i andre avskrifter.

² "miil" i andre avskrifter.

³ "traf" i andre avskrifter.

⁴ "løs bret" blir til "løsne" i andre avskrifter.

⁵ "lige til" i andre avskrifter.

⁶ Feilskrift for "slaae".

⁷ "Frihed" i andre avskrifter.

⁸ "mig" mangler i andre avskrifter.

⁹ "holdte en Tale" i andre avskrifter.

¹⁰ "mig" mangler også her i andre avskrifter.

Dend 25 Junii lod Garperne Hands May^{tt} tilbyde om hand begierde¹ at see det Stubspil² som de med deris Tienire holde, och fik de beskeeden at Hans May^{tte} wilde tage sig Tiide der till effter Middag. Huorfor de lod udie en Haffue berede en Løfsall, omdragen med rødt Engelst, der udi war afdeelt et fiirkant Wesen³, behengt med Teppisch⁴, huor udi de unge Tienere⁵ schulde hudstrygis. Før det angik indkom nogen forklede adskillig som agerit een liden Comedie. Der dend haffde ende, kom een som gaff sig ud self tredie for Schorsteensfeyere, och betingende Arbeide. Strax effter dennem blef de indførdt som schulde haffue Hug, och maatte krybe ind udi et Losemente dennem war bereedt. De bleff hudslit⁶ en effter anden, 44. Vdi midler Tide blef holden Music, och schienkit Garperne Kongl. May. Hoffgesinde Wiin och Lutterdranck med Hamorgis Rostocks och Engelsk Øell, och lod fordrage alle haande Confect och Marcipan.

Der dette spill hafde Ende drog Kongl. May. paa Raphael och holdt der hands Afften Maaltid med andre Giester, och bleff paa Natten anrettid et Fyrverk paa Schibid udj huilket Hemming Gøe bleff forbrenndt, saa handt udi 3 dage laae blind och war megidt ilde faren⁷ udi Ansigtet, bleff doch well helbrede, och fich strax Podagel. Drog siug och paa Sengen till Kiøbenhaffn.

Dend 26 Junij hafde Borgemester och Raad aff Bergen Kongl. May^{tt} till Giest och empfangid⁸ hannem med ald Borgerschabit udj Rystning. De hafde ochsaa ladet førdt for Raadhusit 9 store halfue Cartoffuer huilke bleff til denne Dag løst⁹ fyrdt, och brugte de idell der till smaae kornidt Kram Kruud. Der blef 2 Bøseschytter af deris ihielschiødt aff en Ladestock.

Dend 27 Junij war Kongl. May^{tt} till Giest paa Bryggen udj Garpernis Compagnie Huus, huor de sig inte lod fattis som henhørde at tractere Hands May^{tt} paa det allerbeste, och haffde de udi lige Maade uden for Huset 12 Stycker stoere Schiøtt, huilke tidt och offte bleff afschiøtt meeden Tiid at Panketed¹⁰ warede och bleff der ochsaa holden Dantz.

Dend 28 Junij war Kongen Jacob Troldis

Dend 29de haffde Laurits Kruse paa sit Kammer Kongen till Giest, och lod der holde en Dantz med Borgerscher och deris Døttre.

Dend 30 Junij ankomb Raadet først till Bergen som schulle haffue werit der S. Hans Dag, och de for modbør war blefuen opholden. Hafde tagit en Norsch Jagt paa Weyen och dend med sig ladet fremroe, och kom Schibit som war Falk for Bergen effter fire Dage.

Den 1 Julij om Morgenen ved 6 lod Kongl May, schyde af Victor, och blef strax saa Fennikeren opsat huilke war tagen at mand skulde begiffue sig till Schibs. Hands May. drog strax self ud och giorde ferdig paa alle Schiffuen, at de effter Prædikken schulde gaae till Segell. Och blef der holden Tieniste¹¹ paa Schibet, huor Raadit blef henførdt, och war till Giest om Middagen.

¹ "behagede" i andre avskrifter.

² Skuespil" i andre avskrifter.

³ "Rom" i andre avskrifter.

⁴ "Tepper" i andre avskrifter.

⁵ Ordet mangler i andre avskrifter.

⁶ "hudflettede" i andre avskrifter.

⁷ "lredt" i andre avskrifter.

⁸ "imodtoge" i andre avskrifter.

⁹ "ofte" i andre avskrifter.

¹⁰ "Banqvettet" i andre avskrifter.

¹¹ "Prædiken" i andre avskrifter.

Strax effter Maaltid gjorde wi rede, och kom os om borde mange Garpe Baadder, huer med 16 Aarer, som schulde os udrode. Der wi waare en halff Fiering Vgsøis¹ fra Byen, gick Strømmen saa hart² imod, at wi maatte tilbage igien, och sette wed Slottid till mom Natten wed 10. Da kom Baaddene igien och udrodde Schibet till en³ Haffuen heder Skarholm⁴ een liden halff⁵ Vgsøis fra Bergen.

Wdi denne haffn ophold modbør os till

Dend 7 Julij om Natten. War meegen stor Storm udi midler Tiid⁶. Da fich wi een Nordwest och gjorde dermed Segel wed 2 Slet om Morgen, och løbe inden Schærs samme Dag som war

Den 8 Julij till Wibrandsøe, en Klippe saa kaldis, dend belagde wi indtill natten war forbi.

Dend 10 Julij løb wi udaf Carmsund och naadde samme Dag til Jegeren⁷ et land der gandsche siit er, fruchtbar och Kornriigt.

Dend 11 Julij om Morgen oplangidt wi Nesit, og effter Middag wed 2 Slett war wi lige med Fleckerøen, huor wi meente at finde 3 Schib udaf Floden, Duen, Papegøyen och Raabuchen, som haffde Beskeen⁸ did at indsøge, men dennem haffde brøstid⁹ Fetalie¹⁰ saa de maatte giffue sig udi Søen, och løbe for Croneborig. Denne Dag løb wi Norgis Land aff Sigten imod Schaffuen. Om Afftenen saa well som Natten gick Winden imod, och war Sødwest, /:gick dog till Wilde¹¹ igien till Nordwest:/

Dend 12. Julij om Morgen wed 2 Slet war wi 2 Vgsøis lige fra Skafuen. Der Klocken war weed 9 laae wi lige mod Wssøe¹² och 2 Efftermiddag saa wi Anholt. Denne Natt bleste Winden strek, saa wi løb wor Kois ind imod Kronborig anlangende der om Morgen wed 6 Slet. Imod 8 Slet drog Kongl. May^{tt} till Lands och bleff megidt schudt aff Schiffuene och Slottod.

Dend 13 Julij fick wi Bescheen¹³ at løbe op for Kiøbenhavn, och red Kongen self till Lands och løffte wi Ancker der Klocken war wed 9 Slett, och indkom for Holmen half gangen It, huor wi satte¹⁴ Anker, och droge i Land.

Øg ende hermed denne lange møysommelige Reise. Gud were loffuit Ewindeligen.

¹ "Fierdingveis" i andre avskrifter.

² "sterkt" i andre avskrifter.

³ "anden" mengler, slik det står i andre avskrifter.

⁴ "Skarsholm" i andre avskrifter.

⁵ Mangler i andre avskrifter.

⁶ Denne setningen mangler i noen avskrifter.

⁷ "Jederen" i noen avskrifter.

⁸ "Befaling" i andre avskrifter.

⁹ "och manglet" mangler, slik det står i andre avskrifter.

¹⁰ "Victualier" i andre avskrifter.

¹¹ "Villie" i andre avskrifter.

¹² Feilskrift for "Lessøe", slik det står i andre avskrifter.

¹³ "Befaling" i andre avskrifter.

¹⁴ "kastet" i andre avskrifter.